калегіума (1631—33), прапаведнік у Варшаве, рэктар Полацкага калегіума (1650—53), спавядальнік падканцлера ВКЛ К.Л.Сапегі ў яго вайсковых абозах (1653—54), рэктар Нясвіжскага калегіума (1670—73), місіянер у Тыкоціне. Аўтар пахавальнага казання «Мемарыял бессмяротнай памяці...» (Вільня, 1667) пра жыццё К.Л.Сапегі. У ім змешчаны партрэты і гербы прадстаўнікоў роду Сапегаў. Яго тэалагічны твор «Гарчычнае зерне горкай пакуты...» (Вільня, 1673) карыстаўся вял. папулярнасцю, неаднаразова перавыдаваўся (Вільня, 1688, 1757; Замосце, 1701; Каліш, 1746, 1756; Кракаў, 1881); у 1719 перакладзены на ням. мову (Рэгенсбург).

В.С.Пазднякоў.

АНДРАЮ́К Серафім Антонавіч (н. 10.3.1933, в. Градзялі Падляскага ваяв., Польшча), беларускі крытык, літаратуразнавец. Засл. работнік культуры Беларусі (1993). Канд. філал. навук (1966). Скончыў БДУ (1957). Настаўнічаў. У 1966—81 і 1999—2008 навук. супрацоўнік Ін-та мовы і л-ры імя Якуба Коласа і Янкі Купалы НАН Беларусі. З 1981 гал. рэд., у 1993—97 дырэктар выд-ва «Мастацкая літаратура». Даследуе гісторыю бел. л-ры, сучасны літ. працэс. Аўтар манаграфій «Жыццё. Літаратура. Героі» (1973), «Традыцыі і сучаснасць» (1981), зб-каў крыт. артыкулаў «Вывяраючы жыццём» (1976), «Жыць чалавекам» (1983), «Чалавек на зямлі: нарыс творчасці І.Пташнікава» (1988), «Сучасная літаратура: каардынаты ідэйна-мастацкага пошуку» (2008). Адзін з аўтараў «Гісторыі беларускай савецкай літаратуры» (1977, на рус. мове), «Гісторыі беларускай літаратуры XX стагоддзя» (т. 1—4, 1999—2003).

Тв.: Стыль пісьменніка. Мінск, 1974; А жыццё — вышэй за ўсё: выбранае. Мінск, 1992; Пісьменнікі. Кнігі. Мінск, 1997.

І.М.Гоўдзіч.

АНДРО́СІК Андрэй Фёдаравіч (13.7. 1941, г. Самара, Расія — 3.2.2003), беларускі рэжысёр. Скончыў Бел. тэатр.-маст. ін-т (1965), Ленінградскі ін-т тэатра, музыкі і кінематаграфіі (1972). З 1971 рэжысёр Нац. акадэмічнага тэатра імя Я.Купалы, з 1995 маст. кіраўнік Бел. рэсп. тэатра юнага гледача. Для яго рэжысуры характэрны тэатр. відовішчнасць, тонкае раскрыццё псіхалогіі герояў. Сярод пастановак: «Беласнежка і сем гномаў» Л.Усцінава і А.Табакова (1971), «Шрамы» Я.Шабана (1977), «Апошні журавель» А.Дударава і А.Жука (1986, з В.Раеўскім) у тэатры імя Я.Купалы. «Маленькі лорд Фаўнтлерой» М.Воранава паводле Ф.Бёрнет (1998), «Палачанка» А.Дударава (2000), «Паліяна» паводле Э.Портэр (2003) у тэатры юнага гледача і інш.

С.Андруховіч. Эскіз да карціны «Пасля работы. Гутарка агітатара». 1953.

АНДРУХОВІЧ Сцяпан Адамавіч (1.1. 1909, в. Губіна Уздзенскага р-на — 5.4.1989), беларускі жывапісец. Скончыў Віцебскі маст. тэхнікум (1930). Працаваў у станковым жывапісе пераважна ў тэматычнай карціне. Сярод твораў: «Арышт бальшавікоўпадпольшчыкаў» (1940), «Веснавая сяўба», «Жыта» (абодва 1947), «Коні. На лузе», «Пасля работы. Гутарка агітатара» (абодва 1953), «Мінскае мора» (1954), «Калгасны табун» (1958), «Новалукомль» (1966), «Кар'ер» (1967), «Пейзаж з лодкай», «Зіма» (абодва 1973), «Перад дажджом» (1975), «Пейзаж з конямі», партрэт Я.Купалы (абодва 1979) і інш.

АНДРУШЭВІЧ Ян [пач. 16 ст. — 1567(?)], рэлігійны і дзяржаўны дзеяч ВКЛ; паэт-лацініст. Займаў пасады каноніка ў Вільні, біскупа ў Кіеве і Луцку, актыўна ўдзельнічаў у грамадска-паліт. жыцці як дзеяч Контрэрфармацыі. Каля 1543 напісаў элегічным двухвершам дыдактычна-рэліг. паэму («Lens Lituana olim...», 52 радкі) пра легендарнае забойства ў Вільні 14 францысканскіх манахаў у перыяд княжання Альгерда [1345—77]. Гал. змест і пафас паэмы ў апалагетычна-хрысціянскай тэндэнцыйнасці, дыдактызме, асуджэнні братазабойстваў. Паэма была выбіта на адным з помнікаў у гонар францысканскіх місіянераў, упершыню апублікавана Л.Вадзінгам у «Annales minorum» («Малыя аналы», выходзілі ў 1588—1657). Перакладзена на польск. і літоўскую мовы.

Літ.: Д о р о ш е в и ч В.И. Новолатинская поэзия Белоруссии и Литвы: первая половина XVI в. Минск, 1979.

АНДРЫЁЛІ Міхал Эльвіра (26.11.1837, Вільня — 23.8.1893), жывапісец, рысавальшчык, ілюстратар. Вучыўся ў